

животописание четемъ такива нѣща: като трѣгналъ за своята епархия (Враца), епископътъ забѣлѣжилъ голѣмъ смутъ. „И азъ попитахъ — пише наивниятъ Софроний: „какво е това смущение къмто Враца?“ А они ми рекоша: како има Пазванджи-олу крамола съсъ Генчъ ага и съсъ Хамамджи-оглу што ги е изгонилъ изъ Видинъ и они събрали войска Турци и Арнаути... и сѣдятъ по врачански села!“ Пжтникътъ съ своитѣ другари е срѣцнатъ отъ пандури, които били цѣло страшилище за него и за народа: „Ала то име пандури, ний като не знаехме, обзе ни единъ страхъ, чудѣхме се, камо да поидеме! и т. н.“¹⁾

Това нещастно положение се бѣше създадо още слѣдъ първото поражение надъ ислямскитѣ войски. Единъ внимателенъ наблюдателъ, който каза нѣколко свѣсни думи върху България, ни донася още и това, че раята въ Турция не е могла да види никаква облага отъ своя трудъ. Изложени на случайности, българитѣ напускали селата и, за да се спасятъ отъ бѣснотията на необузданитѣ солдати, забѣгвали изъ македонскитѣ гори, дѣто си строѣли колиби „по особенъ начинъ“ (мсб. IV. 481). Едничката властъ, съ чисто старо-български образъ, запазена до срѣдата на мин. вѣкъ, била властѣта на т. н. князове. Но въ края на 17. в. и тѣ били заплашени. На 1688—89. година въ Западна България избухна първото възстание на тие

¹⁾ По-долѣ Софроний разправя за своитѣ патила изъ Видинско: „Ами какъвъ ли страхъ потѣглихъ, като ходѣхъ по селата да събирамъ мирия! Врацахъ се и бѣгахъ Турци делии отъ ордията, съблачахъ селата и субашинитѣ (селскитѣ управители) обирахъ... Най-послѣ... сипяхъ се Турци отъ Видинъ по селата да бѣгатъ, ами съсъ какъвъ трудъ и страхъ пострадахъ, доклѣ да се добиѣхъ веднѣжъ до Враца! Каковий ли гори и колки долини обиколихъ!...“ Сжщата несигурностъ е царувала и въ Източна и С.-Ивт. България (вж. Житие и страдание грѣшнаго Софрония, печатано въ Пер. списание, г. I. кн. 5—6, стр. 52. и слѣд. Браила 1872).